—પહેલી ચોપડીના—

“ડિકટેશન શિક્ષક” ભા. ૧

સર્વ હક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૨-૬

પોસ્ટેજ જુદું

ઓગસ્ટ

સને ૧૯૨૪

છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
‘મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા શાહપોર-સુરત

છગનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર—સુરત

-: પહેલી ચોપડીના :-

ડિકટેશન શિક્ષક

-: ભાગ ૧ :-

રચનાર:—છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.
રચનારનું ઠેકાણુ —શાહપોર,-સુરત

પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણુ—શાહપોર,-સુરત.

સુરત, બરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમા આવેલા શ્રી
'અંબિકા વિજય' પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમા હરગોવનદાસ
હરકીશનદાસે છાપ્યું

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૮ મી] [પ્રત ૨૦૦૦

સવત ૧૯૮૦] [તા ૧-૮-૨૪.

કિંમત અઢી આના (પોસ્ટેજ જુદું)

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

—: પહેલી ચોપડીનો :—

“ડિકટેશન શિક્ષક.”

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧	પહેલાં	દીવા	બાળક	દેવળમાં
દિવાળી	કેટલાક	મૂકે	બહુ	સોમવાર
અક્ષર	લીપેગુંપે	સારૂ	હરખાય	ફેડે
ઊડયાં	ખડી	જમવાનું	પાઠ ૨	મંગળ
નિશાળમા	ચુના	લુગડાં	ત્રીજો	બુધવાર
સઘળાં	ધોળે	ઘરેણાં	છેટલો	ગુરુવાર
છોકરા	સેવ	ઘાલે	વિષે	બેસાડે
થોડેક	પાપડ	દારૂખાનું	સવારથી	મુસલમાન
છોડી	સજોરી	ફોડે.	સુધી	જુમેરાત
આગળ	ઘુઘરા	ગીત	ગણાય	શુક્રવાર
વળી	નટલા	બંધા	રવિવાર	શનિવાર
ત્રણ	આગણામા	દિવસમાં	નિશાળો	સાતમો
વરસમાં	સાથીઆ	ફટાકડા	રવિ	સાત
મ્હાડા	પુરે	ફડફડ	સુરજ	અઠવાડીઉં
બેગી	બારણે	કુદે	સાહેબ	ચોથો

પાંચમો

પાઠ ૩

નિશાળ
રહ્યો
ફરતી
દરવાજા
પાટીઉ
ચ ચળ
બતાવુ
ફૂલઝાડ
ચ પેલીની
વેલ
ગુલાબના
છોડ
કસરત
બધાંને
વાવટા
રમત
ઘ ટ
વગાડવાને
મોગરી
અ દર
અહીં
મહેતાજી
પાટીઆંની
સીસી
નકશા
નકશો
ચિત્રો
ટાંગેલાં
કાઢેલાં
ખુણામાં
ઘોડી
લખોટાનુ
ચોકઠુ
કબાટ
ચોપડીઓ
ઘોડો
કુતરો
કેળુ
દાડમ
માટીનાં
બનાવેલાં
નહિ
મઝાની

પાઠ ૪

નિશાળીઆ
શિખામણ
ઇશ્વર
જ્ઞાન
નિત્ય
પરોઢીએ
ઊઠીને
દાતણ
નાહ્યા
પાઠ
કહ્યું
ગુરુને
મળશે
જ્ઞાન
જુદુ
આળસ
અ ગ
સ ગ
ચોરી
ચિત્ત
શિક્ષા
નહિ
નીસરી
પાંસરૂ

પાઠ ૫

લુગડાં
લાગ્યો
પહેરેલા
છોકુ
થઇશ
ટોપી
ધોતલી
અ ગરખી
મ ગાવી
મનુ
જોડીઓ
નહિ
દરજીને
બોલાવીશ
કરાવીશ
સાંજે
બજારમાં
લે ઘી
સુરવાલ
ફળીઆના
કોટ
દેખાય
મણી
સાંભળીને

ઘાઘરી	ફોદલા	દીલમાં	દસમુ	પાઠ ૮
ઓઢણી	ખસ	નાથ	બેસશે	સગાં
બદન	ધોવડાવવાં	પાઠ ૭	વારૂ	વહુ
પાઠ ૬	ધોનાર	વરસગાંઠ	કયારે	ભત્રીજો
ચોકખાઇ	ધોઈ	ભાંગ્યો	બારમુ	થાઉ
ચોકખા	ચોળવુ	કર્યો	કસાર	ભાણેજ
કાસમ	ડાઘા	કયારે	ભાણો	કહેવાઉ
કપડાં	વાડા	આપ્યા	બોલાવ્યાં	ફુઓ
પહેરણ	આંગણામા	અડાડયો	મડયો	માસી
ધૂળમાં	ગદવાડ	જગુભાઇ	ભાત	માસો
રમ્યો	ગદી	ઊઠીને	કઢી	પીતરાઇ
જોઉ	માદાં	ઝટ	અડાડયો	મોળાઇ
નાહુ	વિષે	આઠમુ	સૌ	મસિઆઈ
ડીલ	કવિતા	બેઠુ	ધોઇ	ફોઇઆત
ચોળીને	શીખવુ	પૂછયુ	ઊડયાં	સાળીઓ
નાહતો	ઓટલો	કહ્યુ	પાન	સાવકાં
ગદી	ચોકખુ	સાંભળી	સોપારીનાં	દૂધભાઇ
ગદો	સૌ	બોલ્યા	બીડાં	જમાઇ
અડાય	મુખડુ	મહીના	આપ્યાં	સાસુ

સસરો
વેવાઈ
વેવાણ

પાઠ ૯

વિષે
કવિતા
બહુ
હરખાઉ
જાઉ
ચાંપે
સાથ
ભીડે
બાથ
ધવરાવે
ખોળા
પંપાળીને
દુખડાં
પંખી
કલોલ

સંભાળે
જાત
ગભરાતી
ખૂશી
ઉઘાડવાને
માંદો
ઓસડ
પેટ
સૌથી
હેત

પાઠ ૧૦

ત્યાં
બોલ્યો
પ્રમાણે
સોરાબજી
ઓરડામાં
કહ્યું
બોલાવ્યો
આવ્યો

ભણાવી
રહ્યા
બારણા
પૂછે
ઉતર્યા
અહી
ગાદી
બધુ
લીધુ
જોયુ
માંડયુ
વખાણ
કર્યા
કહ્યું
કહેવાશો

પાઠ ૧૧

ઉજાણી
પીરસ્યાં
બબ્બે

મટુભાઇ
કનુભાઈ
કયાં
આશોપાલવ
ઝાડ
શંભુભાઇ
લઇશુ
વિના
પૌંઆ
ધાણી
વઘારેલાં
મીઠાં
લીંબુ
દરાખ
નારંગી
ખારેકી
દળનો
લાડુએ
શેરડી

બેસીશુ
શેતરંજી
પાંદડાં
કુલડીઓ
પાથરણુ
આવ્યુ
સીધી
બેસાડયાં
બબ્બે
થાળી
વાડકો
ચટણીની
મૂક્યાં
વાડકામાં
માંડયુ
તૈયાર
ધોઇ
નાખ્યા
ખૂબ

મઝા	જીત્યો	પાઠ ૧૪	માધુ	સોળ
પાઠ ૧૨	સઢવાળી	પાળ	ઝાડીઓ	પાડ્યા
ઝાડીની	પૂછીશ	પથરે	છૂંદે	કહ્યું
એકઠા	સુંદર	ફેંકાફેંકી	દુઃખ	યાદ
જોઈશું	પાઠ ૧૩	ધડાધડ	ચીનુભાઈ	ભૂલીજ
તળાવના	મળ્યો	માર્યા	શકતી	ગજા
જુઓ	મઝાનો	ડાહ્યો	તળેથી	ઉપરાંત
વાદળી	ખડ	ઊઠ્યો	નીકળવાને	પાઠ ૧૬
દોરી	ઈનામમાં	દેડકો	ઇજા	એનઘેન
ખેંચે	કાંચળી	પ્રાણીઓને	આપણે	ડાહીનો
દોડે	કરાવીશ	બધ	ઢોર	ઘોડો
ધીરુની	માણેક	સંભાળીને	સંભાળ	નક્કી
રામુની	મળ્યું	દુઃખ	તેટલું	છૂટો
પછાડી	રડ્યા	નુકસાન	વખતસર	છૂટ્યો
જગુની	વિના	હાણુ	સાફ	કઈ
સરત	મોકલશો	પાઠ ૧૫	નીરવાનું	વારુ
ઉમેદની	પરીક્ષામાં	પ્રાણી	જાણ્યું	દાવ
નબળી	રડાવશો	દયા	સૌને	જણ
જણાશે	ડાહી	ખીજ્યા	બળદને	થાઉં

ખોળામાં	રહ્યો	વખાણ્યો	સીમમાં	લાગ્યું
માથું	મૂકનારને	ઊડયો	બકરાં	ગભરાઇને
મૂકીને	ઓળખ	મંડયો	દહાડો	માણસોએ
બંધ	શંકર	પાવડી	અમથી	નાખ્યાં
વાંસા	શાબાશ	દીઠી	બૂમો	તેટલાંજ
આંગળી	ઉતારી	મૂકયો	આવ્યો	સાંભળી
મૂકવા	દીધો	કાપ્યાની	ધાજો	ખેડુત
તૈયાર	પાઠ ૧૭	નીકળ્યા	એટલામાં	બગાડ
પૂછ	ચપ્પુ	પૂછયું	આસપાસ	કર્યો
સમજ્યો	ગમ્યો	સૌએ	ખેતરવાળા	કહ્યું
નહિ	આણ્યો	સાંભળીને	દોડી	જુઠું
પૂછું	પૂછયું	ખોટું	જોયું	છેતર્યાં
મૂકી	દેશાઇ	કર્યું	પૂછયું	નુકસાન
હોશિયાર	લલ્લુ	સાચાબોલું	કયાં	યાદ
સેળભેળ	ગાળો	પાઠ ૧૮	ત્યારે	સપડાય
સંતાવા	જુઠું	વાત	હસવા	જુઠાણું
છૂટશે	ઘણું	મશ્કરી	બાપડા	જલદી
અડશો	હેત	પસ્તાય	શરમાઇ	જુઓ
છોડી	દહાડો	બચ્ચાં	ખોટું	——

પાઠ ૧૯	બચશો	ભિખારી	પ્રભુ	શિકાર
શિઆળ	ખુશીથી	અહી	વીસરૂં	બચ્ચુ
દેડકાં	રહીશુ	કયાં	અગણિત	રૂપાળુ
જુકિત	અહી થી	લુગડાં	કર્યાં	દોડાવી
તળાવમાં	જવાશે	આધળો	ઉજાસને	મૂકયો
મૂકી	વારાફરતી	ખાઉ	ઉપયોગી	પકડયુ
માંડયુ	મોંમાં	મળ્યુ	દામ	ઉપાડી
પૂછવા	ઘાલીને	રસ્તેથી	વરસાદેથી	માંડયુ
અલ્યા	ત્યાં	અપ ગ	ભે સને	દીધુ
દુ:ખ	કબુલ	ચાલ્યા	દૂધ	એકદમ
કહ્યું	દૂર	ગજવામાં	દહી	છલ ગ
દયા	પ્રમાણે	પૈસા	સૌ	રાત્રે
સગાં	રસ્તામાં	સેવ	ઠામ	દેવતાઇ
વહાલાંએ	પાઠ ૨૦	દુકાનેથી	ફૂલ	પુરૂષને
વિચાર	દુ:ખ	પાઠ ૨૧	બનાવ્યાં	ગરી પડી
સાભળતાજ	જાણુનાર	ઇશ્વરનુ	પાઠ ૨૨	દયા
ઊઠ્યાં	અન્ન	વિદ્યા	સરદાર	પરમેશ્વર
નહિ	ભૂખ્યો	ચ દ્ર	સ્વપ્નુ	બન્યા
બાંધ્યું	કનુ	કદી	જંગલમાં	દશાનો

પાઠ ૨૩	નીકળાત	નાખતો	લુલાં	પાઠ ૨૬
રૂપાળુ	પૂછ્યું	છૂટી	આંધળાં	ચતુરાઇ
ઉ દરડી	હમેશાં	ફેણ	દીકરો	તરસ
રસોડાના	પૂછીને	છોલાઈ	સાંભળ	વાડામાં
ભઠારીઆમા	પાઠ ૨૪	નીકળ્યુ	તીર્થ	કુજો
રોટલી	કીડી	પહોંચી	કાવડ	થોડું
લોઢુ	નદીના	વાગેલો	દુઃખ	કાગડો
ભોંય	કાંઠા	ઠેકાણે	મનસુબો	બેઠો
ખૂશ	પીપળાનું	વળગીને	તૈયાર	ચાંચ
આણ્યુ	પોલમાં	ચટકા	બેસાડયાં	ઘાલતો
બિલાડી	ઝેરી	દીધા	પિતા	ફાંફાં
મૂકેલી	રસ્તા	પછાડી	ખાધે	માર્યા
મઝાની	પખી	પછાડા	સૌને	બાજુએ
મઝાનુ	બેસતું	ઝાઝી	અચરજ	પહોંચે
મણુ	ફુંફાડા	લીધો	સંતાપ	જોયું
ઉ દશેઉ	ઉડાડી	પ્રાણજ	સઘળાં	ઉડું
ભોગજોગે	મૂકતો	પાઠ ૨૫	આશિષ	જણાયુ
પેઠી	ઉંદર	સેવા	પ્રભુએ	વિચાર
દુઃખનો	દડકાં	ઘરડાં	લે'ર	લાગ્યો

એટલામાં	ધીરજ	સાંભળી	દહાડીઆને	દીધાં
ઉપાય	કઠણ	મલકાવી	આપણે	ત્રીજે
સૂઝી	જલદી	કાળુનેએ	ભાણ	ગાડુ
આવ્યો	મુકાય	બાથમાં	બૂડે	લાવ્યા
કેટલાક	સો	લીધાં	પુરૂ	પાથરા
કાંકરા	પાઠ ૨૭	બચ્ચીઓ	બધાંએ	ભર્યાં
માંડ્યા	કાપણી	ભાથુ	દાતરડાં	માંડ્યુ
નાખતો	પટેલ	ઉનો	હાથમાં	દેખાવ
આવ્યુ	થાકીને	રોટલો	ચાસ	ખળી
ત્યારે	મહેનત	દાદીમાએ	ત્રણત્રણ	આગળ
બોળી	ઘઉ	થોડુ	ચચ્ચાર	પહોંચ્યા
પહોંચી	દહાડો	માખણ	આથમે	હસતાં
તેટલું	આથમતાં	આપ્યું	પાઠ ૨૮	ઉતાર્યાં
પીધુ	વઢાઇ	મરચાં	ઘઉના	ભાર
મટાડી	દિવાળી	આદુ	પાથરાને	ખળીમાં
ચાલ્યો	દાદાજી	ચટણી	દહાડા	ઠાલવ્યો
બધુ	વઢાશે	વ તાકનુ	ખેતરમાં	કેટલેક
છુપાઇને	મદદ	શાક	તડકે	કાઢવા
બોલ્યો	સાદ	ભૂખ્યા	સુકાવા	સો

૧૧૬૨૨

બળદના	પાઠ ૨૯	વાળુ	ચ દ્રમા	ઝાંખો
હાલરાને	કાપણી	ઇશ્વરનું	ત્યાંસુધી	કામઠા
પગર	ઉમ ગે	પાઠ ૩૦	નીકળ્યા	પાતળો
ફેરવતી	વાદળીઓ	દીસે	બોલ્યો	વળેલો
પટલાણી	સદાય	તૈયાર	દહાડો	ત્યારપછી
કેટલાક	ઉભરાયો	કુ ડાંમાં	સાંજે	છેવટે
ઉપણીને	સુ દર	છુટું	મેદાનમાં	થાળી
કુ વળ	ફાલ	ગોળ	નીકળ્યા	ઊગે
ઢગલા	લણીએ	સરસ	ઉતરી	ત્રીજે
છેવટે	ખ ત	પિલાય	બોલ્યો	અ ધારી
ખેતરમાં	ધરીને	છુટા	વિષે	પેઠે
ખળીમાં	વાંકુ	ટોપલામાં	બોલું	ઝગઝગે
ઉજાણી	દાતરડું	કુ સાં	થાળી	વધારે
ખૂશ	કુ ડાં	ઊડી	જેવડો	દેખાતા
કારભાર	ઢ ગલો	કોથળાઓ	ગોળ	જુઓ
માતાજી	હૈયે	હાથોહાથ	ઊગે	વાદળાં
ડાહી	લણણી	પાઠ ૩૧	ત્યાંસુધી	ચઢી
હોંસીલી	સર્વે	આકાશની	ચ દ્રમા	પાઠ ૩૨
છોડી	મૂકો	સહેલ	અજવાળુ	વરસાદ

બેસાડયાં	દરીઆમા	માંડયા	નઠારી	મટોડી
આવ્યાં	થોડોક	ખોદતું	દેડકે	સુકાય
લાગ્યાં	ખેંચી	ચાલ્યુ	તાણી	કઠણ
મનુ	રથમાં	કાદવ	પાઠ ૩૩	ધારવાળા
એટલા	જોડેલા	ખેંચી	ઢેફુ	પથરાના
વાદળાં	ખેંચનાર	બિચારા	પત્થર	કકડા
ઢંકઇ	પાઠ ૩૨-૨	પછડાતા	રેતી	ઘસાય
મોઢાં	થોભ્યાં	તણાઈ	પ્યાલુ	કાંકરી
જોઇતાં	રહ્યાં	છેવટે	નીતર્યું	ગોળ
રમાવાનુ	ચોકખી	તળાવ	રસ્તા	ઝીણી
સાંભળી	રથમાં	નદીમાં	ઘસીએ	બાંધવાના
ઝાડ	મઝા	ત્યાં	ભુકો	રસ્તા
પાલો	ગામડાં	તૈયાર	મટોડી	સાહી
દહાડા	ઝાડો	બંધ	ડહોળુ	ચૂસી
ભોંયમાં	મઝા	દોડી	ઠરે	પાઠ ૩૪
નીકળાતું	છોડી	ઘેબરીઓ	ઘસડી	માટી
ભૂખે	અહીં	રોટલી	નદી	ભર્યાં
હમણા	પડ્યુ	કારેલાંનુ	તળાવમાં	સીચ્યાં
તળાવ	એટલું	નેવલે	કાદવ	નાખ્યું

ઈંટવાડો	લીધી	ઝીણાં	ધમણ	છયું
અહીં	કર્યો	વાડકીમાં	ચલાવતા	તેમણે
કેટલાંક	ગજવામાંથી	વાડકી	બેઠો	કર્યું
માણસો	ચપ્પુ	સુકવીને	સળીઓ	સોદાનો
ભોંયમાંથી	કર્યાં	ભઠ્ઠીમાં	ચળકતો	ત્યારે
ખોદતાં	વચમાંથી	વાસણો	દેવતામાં	લોઢું
ઈંટ	દબાવી	ગોળી	ખૂબ	ચળકે
નળીઆં	વાડકી	ગાગર	તપાવ્યો	ટીપો
બનાવતાં	મોતીએ	ઘડા	લાલચોળ	બે ચાર
પીળી	માંડયો	કોઠી	એરણ	મે
ધોળો	દબાવે	કોઠીઆં	હથોડા	સોનુ
ભુરી	ભાંગી	તૈયાર	ટીપ્યો	રૂપુ
સુકી	કેટલુંક	પાઠ ૩૫	ટીપવાથી	તાંબુ
તપાસી	ઝટ	ધાતુઓ	સળાઓ	પિત્તળ
કઠણ	ઉતરી	મૂકયો	લાંબો	ચળક
પછાડવાથી	માટીમાં	પૂછયુ	પાતળો	ટિપાય
ભાંગી	કાણાં	સમજ્યો	જતરડામાં	પેટીમાંથી
જણાઇ	કંઇક	પિત્તળ	ખેંચી	કાઢયા
ચીકણી	ઘાટ	લુહાર	કર્યો	આણ્યા

તાંબાનો	ઢગલી	લગભગ	ચીરૂ	પહેરવાનાં
ઝાંખો	પાઇ	આવ્યો	માથા	કપડાં
લોઢાનો	પૈસા	કણુ	મુદર	તૈયાર
ઓછાવત્તા	ઢબુ	આપ્યા	ભૂખે	મોટાઈ
કલાઇ	અધેલા	ત્રણ	સાંભળી	જોઇતી
સીસુ	તાંબાનાં	આઠ	તોલે	કોદાળી
જસત	તપાસી	વટાવ્યા	નાકુ	સાંભળતી
પાઠ ૩૬	સૌ	તેમણે	લાકડાનો	ઊઠી
નાણુ	વધારે	પદર	સખત	વઢી
કાઢયા	કોથળી	ઊડયા	ઘાલે	લોઢુ
ત્રીજો	રૂપીઓ	સલામ	માથુ	ખોદી
વાત	અડધો	પાઠ ૩૭	ફાટફાટ	કાઢી
ત્યાં	પાવલી	કુહાડી	નાકામાં	બિચારીને
દુકાનમાં	બેઆની	સોય	દોરો	દુઃખ
બેઠા	બતાવ્યાં	લક્કડફોડા	સુખ	ભઠ્ઠીમાં
ઓળખતા	રૂપાના	તકરાર	અણી	બળવુ
બોલાવ્યા,	કોથળીમાંથી	પાનુ	ચળકાટ	પડયુ
શેઠની	મહોર	ધાર	કયાં	ત્યારપછી
આગળ	કાઢી	લાકડા	હોઉ	બધાં

પેદા	કાણાં	છોકરાં	એટલે	લીમડો
પાઠ ૩૮	કાણાંવાળુ	વિષે	સમજાશે	ઘણાં
ફૂલઝાડના	લટકતુ	ઉખેડી	સુકાઇ	છોડવા
ક્યારા	આંગળી	ભોંયમાં	ભોયમાંથી	છોડવામાથી
ગોળ	પૂછયુ	મુળીઉ	ઉખેડી	મુળીઆં
ચોરસ	મધપુડો	મુળીઆ	સુકાઇને	વાંકાં
ત્રિકોણ	મધમાખીઓ	વિના	વધીને	ઉંડાં
કર્યાં	મધ	ઉભુ	ઉંચા	ઉતરેલાં
રોપ્યાં	કુવા	થડમાંથી	પેઠે	મૂળમાંથી
ગલગોટા	કોસ	દાંડીઓ	પથરાય	ફૂટેલાં
મોગરા	થાળા	ફૂટેલી	કોહળાનો	વધે
જુઓ	લલકારતો	ડાળાં	વેલા	પાંદડાં
દાડમ	જીવતાં	ડાળીઓ	પાઠ ૪૦	ટટાર
લટકે	લીલાંછમ	પાંદડાં	આંબા	મોઢા
જમરૂખી	દેખાતાં	લાંબુ	સિવાય	ઉંચું
જમરૂખ	ખૂશખૂશ	ખીલશે	શાકશે	પાતળું
પંખીઓ	પાઠ ૩૯	બતાવુ	વડ	ફૂટે
બેઠેલાં	છોડવા	જોવુ	પીપળો	ડાળામાંથી
ડાળી	વચ્ચે	સુધી	આમલી	ચામડી

થડને
છાલ
ખરબચડી
કઠણુ
ઝીણાં
પાતળા
ફૂલ
ફળ
ઊગતાં
ઘણાંખરાં
લાકડાં
બાળવાના
મેજ
ખુરસી
ખાટલા
પાટલા

પાઠ ૪૧

વેલા
ધનજી
લીલુ છમ
કંઇક
પાંદડાં
ફૂલ
ફળ
પૂછ્યુ
તુરીઆ
ગલકીના
વળગીને
ચઢે
દોરી
વળગી
માંડવા
ચઢ્યાં
પથરાઇ
વીંટળાઇને
તરબુચ
આરીઆના
દેખાય
ભોંય
પથરાય
થડ
મુળીઆં
જણાતાં
ઉખેડ્યો
બતાવ્યાં
કહ્યું
પાતળા
ટુકા
ભોયમા
ઉંડાં
ઉતરતાં
દોરડી
દોરડા
વાળીએ
ફૂટેલા
થોડે
અંતરે
ગાંઠા
પાદડાં
ફૂલ

પાઠ ૪૨

ધનુના
લાવ્યા
સૂઈ
ઊંઘમાં
ક્યાંથી
વાસ
બાઝી
વધતી
વધીને
ડીલ
ખાટા
ગોટલા
ગોટલામાં
જતન
કયુ
બદલાઇને
ઊકજે
દાતણ
ઘોળજે
ઢીલો
ડીટુ
તોડી
ચૂસી
રસ
ફેંકી
નાખજે

પાઠ ૪૩

ભેંસ
ધીમેધીમે
હીંડે
ભસતો
શીંગડાં
માંડી
હલાવતી

અમળાઇને	વાગોળવુ	પત્થર	ઉંચકીને	ભેસનુ
તૂટી	નીચલુ	છુટા	ભૂલ	જાડુ
તોડવું	જડબુ	દહાડો	સોબત	મીઠું
પડતુ	ઉપાડે	ટોળામાંથી	મોઢુ	ગુણ
વારૂ	ઊઠે	છટકી	પુછડી	દોહી
ઉપલા	ફાટ	મળ્યુ	ખરીમાંએ	ઠડુ
જડબાના	વધારે	ડુગરા	ફાટ	ઉનુ
દાંત	હીડે	રસ્તે	વાગોળે	દોહ્યા
નીચલા	શરીર	ભૂખે	યાદ	બગડી
વચ્ચે	જાડુ	લાગ્યુ	વચ્ચે	દોહવાનું
ઘાસ	કાદવમાં	ચઢવાનુ	પાતળા	વાસણ
તૂટી	ખાડા	ચઢી	મજબુત	ચોકખુ
કોળીઆ	તળાવ	ઠરતા	શરીર	આંચળ
ઉતારી	જોરાવર	કુદવુ	કૂદી	ધોઇ
ધરાય	વગડાઉ	કુદકો	દોડી	નાખવાં
વાગોળે	પુરી	ગબડ્યુ	જાડુ	વધારે
પેટમાં	પાઠ ૪૪	ચત્તુંપાટ	ઊનનો	નીકળશે
મોંમાં	બકરૂં	શોધવા	પાઠ ૪૫	કેટલાક
નિરાંતે	ઘેટુ	નીકળ્યો	દૂધ	દેનારાં

સારૂ
ખવરાવવાથી
જાણસો
દહીં
છાશ
માખણ
તાવીને
શિખંડ
બાળીને
પેંડા
ઉકાળીને
દૂધપાક
બાસુદી

પાઠ ૬૬

કુતરો
ચશ્મા
પ્રાણી
બબ્બે
છેલ્લા
પસંદ
ડાહીઆ
બનાવ્યો
ટીપુ
ચાલાક
કારકુન
ઠરાવ્યો
ગુપચુપ
બાલ્યો
પ્રાણી
ગંધ
એકદમ
ત્યાં
શિઆળ
સાંભળી
કહ્યું
અહીં
બોલાવ્યો
તૈયાર
પુંછડી
ફાંઝે
માંસ
હાડકાંના
કકડા
ચાટવાનુ
દાંત
અણીવાળા
મોઢાના
આગલા
તીણા
દાઢ
કકડા
જડબાં
હલાવના
ઊંઘના
ઝોકાં
નાંની
બને
પરસેવા
ફૂટતો
સૌથી
છેલ્ડા
એકાદ
ઘણી
રહ્યો
ઊડ્યા

પાઠ ૬૭

પંખી
મોઢું
ક્યા
ઠેકાણે
ડીલ
પીંછાં
પુંછડીમ.અ
ટાઢ
પાંખોવાળા
કાગડો
પોપટ
સમડી
કબુતર
અ'વડે
કીડા
જીવડા
બાંધે
ઈંડાં
ઈંડામાંથી
બચ્ચાં
ત્યાંસુધી
ભોય
આંગળાં
છુટાં
પરથી
જોડાએલાં
બતક
જળકુકડી
સિવાય

પાઠ ૪૮	પછડી	વળેલી	પ્યાલાં	ખાંડ્યુ
પોપટ	ડીંટ	સીધી	લોટામાં	નક્કુ
કાગડો	પીછાં	થોડુંક	લીધું	સૂતું
પાંજરૂ	ઊડા	નાખ્યું	વાદળી	ઉતારી
બહુ	બાધો	ભાગ્યુ	કાઢ્યા	ઝોળીમાં
ભૂખ	વધારે	કૂદતો	પ્યાલુ	સૂવાનુ
ભૂખ્યો	મોંમાં	ઊડીને	નાખ્યો	રડાવ
માડ્યુ	લુચ્ચા	પાઠ ૪૯	હલાવ્યુ	પાસુ
સાંભળી	આવ્યા	આણવાં	નારંગી	પાગરા
તરબુચનો	હાઉ	રંગનાં	સુંદર	દોયણા
મૂક્યો	વચ્ચે	પડીકાં	કંકુ	ઓરડામાં
માસ	આટલો	લાવ્યા	હળદર	સળીઓ
ધારાને	જીવજંતુ	ક્યાં	વાદળી	ધૂળ
વિચાર	કોહેલુ	જુદાજુદા	મેળવ્યો	લુગડાંનો
કર્યો	સળેલુ	બનાવતાં	જાંબુડો	ઝાપટી
ઓળખતા	આગળામાં	આવડે	મેળવી	ઘોડીઆના
નહિ	પાછળ	પડીકા	મેશના	મોભમાં
આપણે	આગળ	શીખવ્યુ	પાઠ ૫૦	ભમરીઓ
ઐઉન	છેડેથી	જોઉ	પારણુ	પુતળાઓ

જા'સુડી	હાલરડુ	ચાતરસ	તળાઇઓ	ઊંઘીને
ગુલાબી	ર ગીત	ચઢાવું	ચિનાઇ	ઊઠશો
ઘોડીઆના	પોઢો	પઢાવુ	ફૂલડાં	લાડકડા
ગોદડીએ.	રસીલા	સૌને	સૂવાની	ઘાઘાશ
પાથરી	ઝુલાવુ	મઢાવુ	બિછાવુ	મજવે
ઝુલાવવા	જડાવુ	મખમલ	દોરીએ	
કુમણ	પધરાવુ	મશરૂની	હિચોળુ	

કઠિન શબ્દો.

ઊગતાં, ઊઠીને, ઊઠુ છુ, ઊઠ્યા, ઊઠયો, ઊઠયા, કૂદી, ચૂસી, છૂટશે, છૂટયો, તૂટી, પૂછવા, પૂછયુ, પૂરે છે, ફૂટ, ફૂટેલા ફૂલ, ફૂલઝાડ, બૂમો, ભૂખ્યો, મૂકુ છું, મૂકયો, સૂઈ, સૂઝી, સૂવુ.

ઈજા, ખીજ્યા, ખીલશે, ચીકણી, ચીતરેલ, ચીરૂ છુ, જીત્યો, જીતતાં, ઝીણી, ટીપવાથી, ટીપ્યો, ડીઠુ, તીણા, તીર્થ, ત્રીજો, દીકરો, દીકરી, દીધો, દીલ, દીવા, દીવાધેન, દીસે, ધીરજ, ધીરૂ, નીકળતો, નીકળ્યુ, નીચલુ, નીતર્યું, નીસરી, પીછાં, પીતરાઈ, પીધુ પીપળો, પીરસ્યા, પીળો, ફકીર, બાતો, લીધો લીમડો, લીલાછમ, વીટળાઈ, શીખવ્યુ, સીસી.

કુજો, ખુણો, ખુશી, ગુણ, ગુરુ, ચુનો, છુટા, છુટું, છુટ્ટો, જુઓ, જુઠુ, પુરી, પુરૂ, પુળા, ફુઓ, બુધ, ભુકો, સુખ.

કુતરો, કુલડી, ખુરસી, ઘુઘરા, ઘુમણુ, દુખડાં, દુઃખ, પુછડી, પુરુષ, ફુલડાં, મુખડુ, મુદર, લુગડાં,

સુકવી, સુરજ, ગુપચુપ, જુમેરત, નુકસાન પુતળીઓ, સુરવાલ, મુસલમાન

અગ. અગરખી, અતરે, અદગ, અધારી, ઈટ, ઇટવાડો, કઈ, કસાર, ખડ, ગદવાડ, ગઠા, ગંદો, ગધ, બધ, ઘટ, ચદ્ર, ચદ્રમા, ચચળ, ચંપેલી, જગલ, જતુ, પખી, પદર, પપાળી, ઠડુ, ભડારીઉ, મગળ, મંડયો, રગ, વતાક, શકર, શભુ, સગ, સજોરી, સતાપ, સંતાવા, સભાળ, હમેશા.

આંખો, આંગળી, આંગળાં, આગણામાં, આચળ, આંધળો, આમા, કાકરા, કાચળી, ખાધે, ગાઠા, ચાંચ, ઝાપે, જાબુડો, ઝાખા, ટાગેલા, તાંબુ, દાડીઓ, દાત, પાગરા, પાચ, પાજર, પાદડુ, પાસરૂ, ફાંફાં, બાંદ્યુ, માટ્યુ, માદો, માસ, માંહ, લાંબુ, વાંકુ, વાંસો, સાંભળતા, સાભળી.

ઈંડાં, લીપેગુપે, લીબુ, સીચ્યાં, શીગડાં, હીડે.

ઉચકી, ઉચુ, ઉડુ, ઉઘાડવા, ઉદર, ઉદરડી, ઉદરાઉ, કુવળ, છુદાય, ટુકા, ડુગર, ડુડા, ફુફાડા, સુદર.

ઊંધ, છૂંદી, છૂંદ.

તે, મ, ભેસ, ખેચાય, પેડા, લેઘી, ખેચે, ફેકે, ભોય, મોં, પૈઆ

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

ચિનાઇ, સિવાય, દિવાળી, નિશાળ, નિશાળીઆ, પિલાય, નિરાંત, બિચારા, બિછાનુ, બિલાડી, ભિખારી, વિચાર, શિઆળ, શિકાર, શિખામણ, સિવાય, પિત્તળ, નિત્ય, હિચોળુ.

ઉકાળી, ઉખેડી, ઉખેડ્યો, ઉજાસ, ઉડાડી, ઉતારી, ઉપાડી, કુહાડી, ઝુલાવુ, ઝુલાવવા, તુરીઆં, મૂકાય, મુળીઉ, મુળીઆ, રૂપાળુ રૂપીઓ, લુહાર, સુકાઇ, સુકાય, ગુલાબ, જુઠાણુ, દુકાન, છુટાય ફુંફાડા, ઉઘાડવા

મસિઆઇ, ફોઇઆત, હાશિયાર.

ડીલ, દીલ, ભીખ, જીવ.

કીડી, સીસી, સીધી, ટીપી ઝીણી.

ફૂજ, ખૂમ, ખૂશ, દૂર, ધૂળ, મૂળ, પૂછ, ફૂલ, ભૂલ, બૂમ, ભૂખ, દૂધ ઊન.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

કનુ, મનુ, ભાનુ, નાનુ, ચીનુ, મહુ, નટુ, છેટુ, બહુ, વહુ, આદુ સાસુ, લાડુ, ધીરૂ, સારૂ. વારૂ રામુ, માધુ, ધાતુ, ઢબુ વાળુ. કાળુ ગુરુ, ટીપુ. પ્રભુ, જંતુ, શંભુ, જાંબુ, લીંબુ, ચપ્પુ લલ્લુ વગડાઉ.

કબાટ, કોટ, ચળકાટ, ઝટ, પેટ પોપટ, ફાટ, પાટ, ઘાટ, અનુપાટ.

આઠ, પાઠ, શેઠ. અડવાડીઉ. ભંડારીઉ

દાઢ, ટાઢ, સઢ.

સાત, સરત, હેત, ખેડુત

સાથ, હાથ, નાથ, બાથ, માથુ, ભાથું.

સાદ, પ્રસાદ, યાદ, ઉમેદ, મદદ બળદ. વરસાદ. પસંદ. એકાદ.

બધ. ગધ. દૂધ. મધ.। અહી. તહીં. દહી.

નહિ રવિ. શનિ. જુકિત.

પાંહડાં, ગોદડી. દહાડો. ઢોરડું હાતરડુ. દાડમ. દેડકું

જોડાક્ષર.

ઊઠ્યાં. ત્રણ. ત્રીજે. શુક્રવાર. છેલ્લો. રહ્યો. ચિત્રો. ઇશ્વર. જ્ઞાન. નિત્ય. નાહ્યા. કહ્યુ. લાગ્યો. ચોકખાઇ. રમ્યો. ફેલ્લા. ચોક્ખા. ભાવ્યો. કર્યો. ક્યારે. આપ્યા. અડાડ્યો. મડયો. સર્વે. ત્યાં. બોલ્યો. પ્રમાણે. બોલાવ્યો. માંડ્યુ. પીરસ્યા. બચ્ચે. જીત્યો. મળ્યો. પરીક્ષા. માર્યા. પ્રાણી. ખીજ્યા. નક્કી. છુટ્ટો. છુટ્યો. ચપ્પુ. ગમ્યો. આણ્યો. પૂછ્યુ. લલ્લુ. મશ્કરી. પસ્તાય. બચ્ચાં. જુક્તિ. અન્ન. ભૂખ્યો. અલ્યા. વિદ્યા ચંદ્ર. પ્રભુ. સ્વપ્નું. પરમેશ્વર. રસ્તો. બચ્ચીઓ ઉતર્યા. કલ્યાણ. ચંદ્રમા નીકળ્યા. બેસાડ્યાં આવ્યા. લાગ્યાં. થોભ્યાં. રહ્યાં. ચોકખી. પત્થર. પ્યાલુ. નીતર્યું. રસ્તા. ભઠ્ઠી. સીંચ્યાં. ગમ્યુ. નાખ્યુ. મૂક્યો. પૂછ્યું. સમજ્યો. પિત્તળ. કાઢ્યા. ઓળખાવ્યા. વત્તા. કાઢ્યાં. બતાવ્યાં. વટાવ્યા લક્કડફોડા. ત્રિકોણ. કયારા. કર્યા. વચ્ચે. ચઢ્યા. ઉખેડ્યો. કર્યું. પત્થર. ચતુષ્પાટ. દ્દાહ્યા. ચશ્મા. પ્રાણી. બચ્ચે. છેહલી. બચ્ચાં. લુચ્ચા. આણ્યાં. શીખવ્યું. બનાવ્યો. બાંધ્યુ.

મળતા જોડાક્ષરો.

મૂકયા. *મૂકયાં. મૂકયુ. મૂકયો. કયારે. કયારા. કયાં. ભૂખ્યો. નાખ્યો. નાખ્યુ. લાગ્યો. સીવ્યુ. પછયુ. ખીજ્યા. સમજ્યો. છૂટયો. ઊઠયા. ઊઠયાં. અડાડયો. મરડયો. ઉખેડયો માંડયુ. પકડયુ. બેસાડયા. કાઢયુ. ચઢયુ આણ્યો. વખાણ્યો. આણ્યુ નિત્ય ત્યારે. ત્યા. જીત્યો. વિદ્યા બાંધ્યુ. ધ્યાનુ રોપ્યુ. આપ્યુ થોભ્યાં. ગમ્યુ. કર્યું ભર્યું. નીતર્યુ કર્યા કર્યાં માર્યા ઉતર્યાં છેતર્યાં સર્વે બોલ્યુ. અલ્યા ઓળખાવ્યો ટાલવ્યો. તપાવ્યો બનાવ્યો, બોલાવ્યો ભાવ્યા. બતાવ્યુ શીખવ્યુ. હલાવ્યુ. પીરસ્યુ. દોદ્યા નાહ્યા. કહ્યું. રહ્યુ મળ્યુ નાકળ્યુ.

છેલ્લો. ફેલ્લો લલ્લુ. લક્કડકોટ. નક્કી. લુચ્ચા બચ્ચુ. બચ્ચી. વચ્ચે. છુટ્ટો. પિત્તળ. વત્તા. ચત્તુપાટ. અન્ન ચપ્પુ. બબ્બે

ચોક્ખા ચોકખાઈ. જુકિત ભક્તી. પત્થર.

શુક્ર ચંદ્ર. ચંદ્રમા પ્રભુ. પ્રમાણે પ્રાણી. ત્રણ ત્રિકોણ. ત્રીજો. ભત્રીજો. ચિત્રા.

* અનુસ્વારનું ભાન કરાવવુ

ચશ્મા ઇશ્વર. પરમેશ્વર.

રસ્તો, પરીક્ષા, વિદ્યા, જ્ઞાન.

પરીક્ષામાં આવનાર શબ્દો.

અક્ષર, જ્ઞાન, નિત્ય, જુઠુ, શિક્ષા, લુગડાં, અઠવાડીઉ, ભંડારીઉ, ચિત્રો, ટાંગેલાં, ધોતલી, મસિઆઈ, અગણિત, પુરુષ, ઢગલો, દોરડુ, ફૂટેલાં, શીંગડાં, વગડાઉ, ઓઢણી, ગંદવાડ, કવિતા, દાતણ, કઢી, દુખડાં, ગાદી, પૈંઆ, વધારેલાં, પાદડાં, ચટણી, તૈયાર, પરીક્ષા, દેડકાં, દુઃખ, નુકસાન, છુંદાય, છુંદો, છૂટ્યા, હોશિયાર, ચપ્પુ, વખાણ્યો, કાઢ્યા, મશ્કરી, જુદાણુ, જુકિત, બાંધ્યુ, ભૂખ્યો, ઈશ્વર, પરમેશ્વર, વિદ્યા, સ્વપ્નુ, મનસુખો, આશિષ, પટલાણી, દાતરડું. નિતર્યું, પ્યાલુ, પત્થર, ભઠ્ઠી, સીંચ્યા, પિત્તળ, ત્રિકોણ, મુળીઉ, પૂછ્યુ, વીટળાઇ, ઉખેડ્યો, તૂટી, નિરાંતે, ચત્તુપાટ, ઠંડુ, ચશ્મા, જાંબુડા, બાસુદી, હળદર, ગોદડી, ચોકખાઈ, અડાડ્યો, અન્ન, તીર્થ, લક્કડફોડા, દોહ્યા, શિખંડ, જીવજંતુ.

બીજા ધોરણના 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન'

મજુર થયાના હુકમ નબર તથા તારીખ.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબની ઓફિસના એ જા ન ૪૪૧ તા. ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામા આવ્યુ છે, કે "અકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના આ સ્ટેટની સ્કુલોમા બીજા ધોરણમા

ટેકસ્ટ બુક તરીકે મજુર કરવામાં આવેલ છે

મહેરબાન વાકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સક્રેટરી સાહેબની ઓફિસના ન ૫૧ તા ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ના પત્રમા જણાવવામા આવ છે, કે—

બીજા ધોરણના

"અકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના

વા હ સા. આ ના ૨૫૦ તા ૧૭-૧૨-૧૯થી આ સ્ટેટની નિશાળોમા **ટેકસ્ટ બુક તરીકે મજુર કરવામા આવેલ છે.**

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ ન ૭૯' તા ૨-૮-૧૯થી બીજા ધોરણના "અકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમા

ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મજુર કર્યાં છે.

એ જા ન ૨૯૩ તા. ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોડળ સ્ટેટમા

ઈનામ લાયબ્રેરી માટે મજુર.

હુ મુ ન ૪૧૬૬ તા ૨૮-૮-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમા

લાયબ્રેરી માટે મજુર.